

Számvitel I.

3. előadás

Tárgyi eszközök 1.

Dr. habil Borbély Katalin
egyetemi docens

Ismétlés

Fogalmak:

Számviteli politika

Számviteli alapelvek

Gazdasági esemény

Számlasoros és idősoros könyvelés

Számlakeret, számlaosztályok

Alapvető és összetett gazdasági események

A kettős könyvvitel szabályai

A **kettős könyvvitel** a vállalkozásnál bekövetkező minden gazdasági eseményt úgy vesz számba, hogy egyben önmagát is ellenőrzi, azaz minden változást „két aspektusból” mutat be. Ehhez segítségül a **főkönyvi számlák** szolgálnak. A ún. négyszámlasoros elméletben a vagyon és eredményrészeknek megfelelően **számlatípusokat** különböztetünk meg, amelyek **könyvelési szabályai** rögzítettek.

VAGYON

EREDMÉNY

megjelenési alak		eredet		eredménycsökkentő		eredménycsökkentő		eredménynövelő	
SZÁMLATÍPUSOK ÉS KÖNYVELÉSI SZABÁLYAIK									
ESZKÖZ számlák		FORRÁS számlák		KÖLTSÉG számlák		RÁFORDÍTÁS számlák		BEVÉTEL számlák	
T 1,2,3.	K	T 4.	K	T 5. (6,7)	K	T 8.	K	T 9.	K
Nyitás	-	-	Nyitás	+	-	+	-	-	+
+	Zárás	Zárás	+						

A könyvelési tétel szerkesztéséhez szükséges ismeretek

1. Milyen vagyonrészt és/vagy eredménytényezőt érint a gazdasági esemény? (Állapítsa meg típusukat is: eszköz (E), forrás (F), költség (K), ráfordítás (R), bevétel (B)!)
2. Hogyan érinti őket? (Növeli vagy csökkenti?)
3. Mik az érintett számlatípus könyvelési szabályai?
4. Melyik vagyonrészt/eredménytényezőt képviselő számla melyik oldalára kell feljegyezni a gazdasági eseményt?

A tárgyi eszközök

Fogalma – A. II. mérlegcsoport

A rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközök, tenyészállatok, beruházások, beruházásokra adott előlegek, kapcsolódó értékhelyesbítések, amelyek

- ***tartósan,***
- ***közvetlenül vagy közvetett módon***

szolgálik a vállalkozó tevékenységét.

Fajtai:

1. Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek
4. Tenyészállatok
5. Beruházások, felújítások
6. Beruházásokra adott előlegek
7. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése

Értékelési feladatok

- Értékelése:

Bekerülési érték

- értékcsökkenés

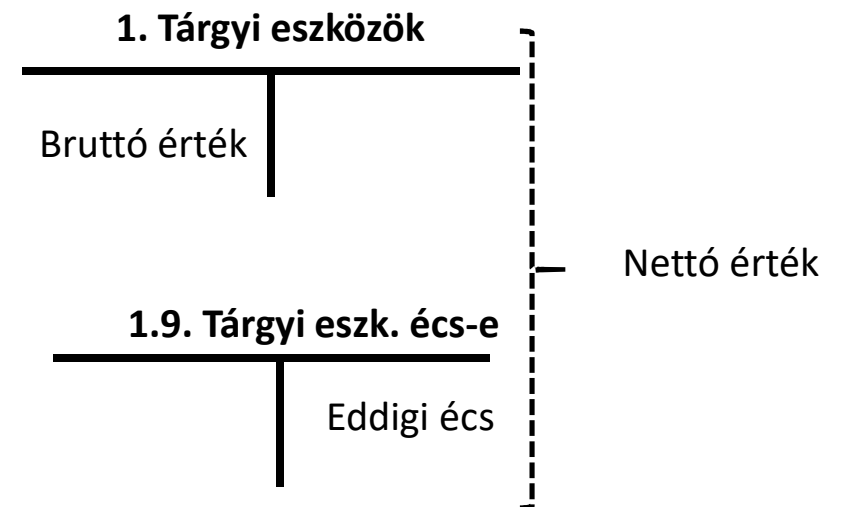
- terv szerinti écs.
- terven felüli écs.
- + visszaírt terven felüli écs

= **könyv szerinti érték**

- Nyilvántartása:

Analitikusan → Tárgyi eszközök
egyedi nyilvántartó lapja

Szintetikusán → 12-16 számlacsoportokban
(legalább) két számlán

Értékelés bekerüléskor

Bekerüléssel összefüggésben felmerülő
közvetlen tételek:

Növelő tételek

Például:

- vételár (ha beszerzés történt...)
- szállítási költség
- vámköltség (ha beszerzés történt...)
- beszerelési költség
- üzembe helyezéssel kapcsolatos költségek
- a beruházáshoz felvett hitel költségeinek törvényben meghatározott része

Csökkentő tételek

Például:

- Elkülönített pénzeszköz után kapott kamatok
- Próbaüzem során elkészült termékek értéke
- Beruházásra adott előleg után kapott kamatok

Legfontosabb gazdasági események - állományváltozások

- Növekedések
  - Apportként való átvétel
  - Beszerzés
  - Saját előállítás
  - Felújítás
  - Térítés nélküli átvétel, többlet, hagyaték, ajándék
  - Követelés fejében átvétel
- Csökkenések:
  - Értékcsökkenés
  - Apportba adás
  - Értékesítés
  - Selejtezés, káresemény, hiány
  - Térítés nélküli átadás

A bekerülési érték az egyes gazdasági eseményeknél

Az üzembe helyezésig / állományba vételig / raktárba szállításig felmerült összes egyenes költség

VÁSÁRLÁS	SAJÁT ELŐÁLLÍTÁS	ÁTVÉTEL (APPORT)	ÁTVÉTEL (KÖV. FEJÉBEN)	TN. ÁTVÉTEL TÖBBLET AJÁNDÉK	CSERE
számla szerinti ár	előállítási költség	létesítő okirat szerint	szerződés, számla, vagyonfelosz- tás szerint	piaci érték	csereszerződés szerinti érték

Tárgyi eszközök állománynövekedései

Beszerezés

folyamata

A beruházási tevékenység
→ növekszik a vállalkozás
tárgyi eszköz állománya

- **használatba vétel,**
- **állományba vétel,**
- **üzembe helyezés által**

csoportosítása

Kivitelezés módja szerint:

Idegen,
Saját,
Vegyes

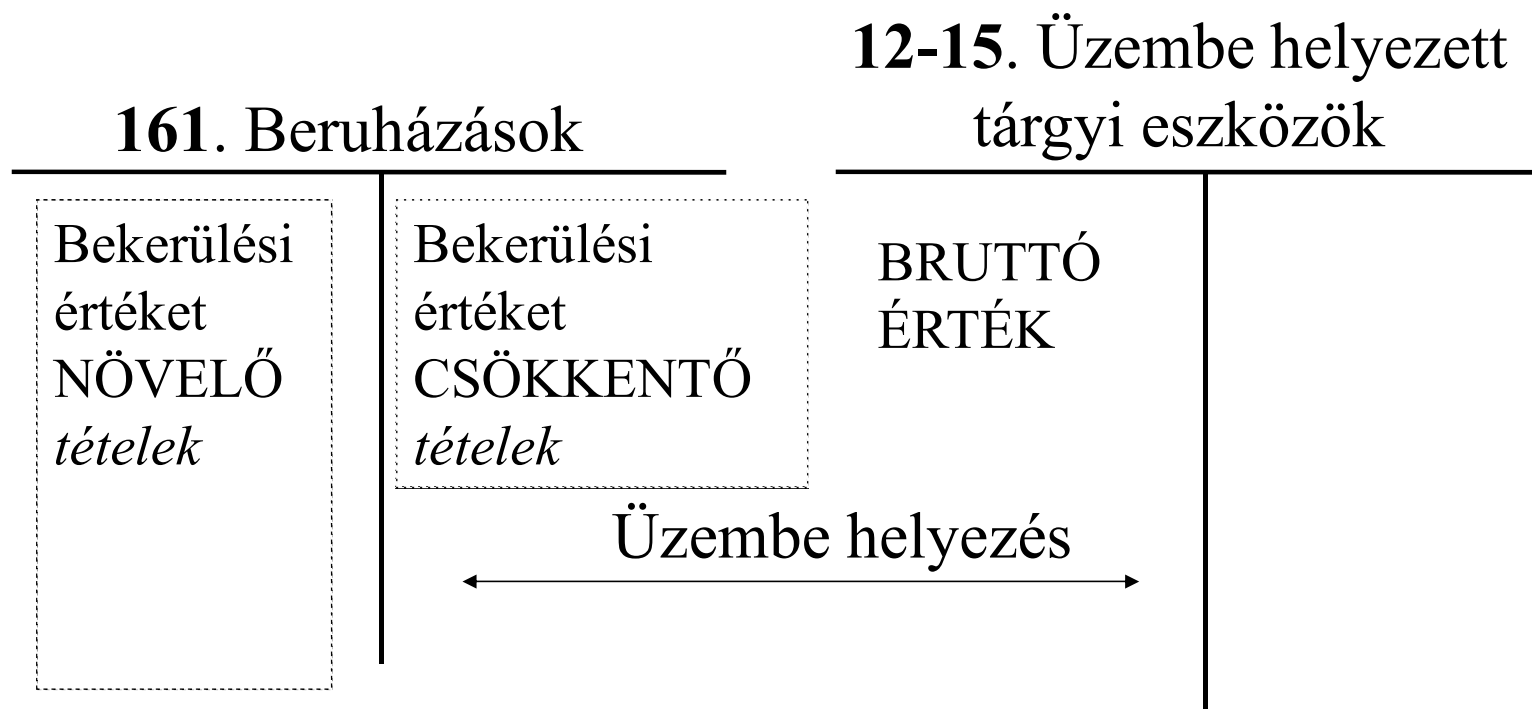
kivitelezésű

Igénybe vett pénzügyi forrás szerint:

Saját pénzeszközből
Hitelből
Vegyes forrásból

valósít-
ható
meg

A bekerülés elszámolásának logikája

Tárgyi eszköz beszerzés példa

Az „**IRODABERENDEZŐ**” Kft. a bérbevett irodahelységébe tárgyalóasztalt vásárolt. A beszerzéssel kapcsolatosan a következő információkat ismeri:

1. A tárgyalóasztal vételára az átutalásos számla alapján 600 E Ft + 150 E Ft áfa.
2. Szállítási díj átutalásos számla alapján 20 E Ft + 5 E Ft áfa.
3. A tárgyalóasztalt beállították a tárgyalóhelységbe december 1-jén.
4. Elszámolásra került a decemberi értékcsökkenés 15 E Ft.

Példa megoldása

161. Beruházások		455. Beruházási szállítók		466. Előzetes áfa	
1/1 600	3/ 620	1/1 600		1/2 150	
2/1 20		1/2 150		2/2 5	
		2/1 20			
		2/2 5			
141. Egyéb berendezések		149. Egyéb berendezések ÉCS		571. Értékcsökkenés	
3/ 620		4/ 15		4/ 15	

A két számla összevont egyenlege a **NETTÓ ÉRTÉKET** mutatja.

Mennyi a szállítókkal szembeni tartozás? A 455. számlának K jellegű egyenlege van és 775 tartozást mutat.

Importbeszerzés, beszerzés EU-s tagállamból

- Ha az importbeszerzés ellenértékének kiegyenlítése számla alapján devizában, valutában történik, akkor a számla szerinti devizának, valutának az importbeszerzéskor (teljesítéskor) érvényes, **a választott árfolyamon átszámított forintértéke** lesz az importtermék (eszköz) bekerülési értéke.
- **Harmadik országból történő beszerzés esetén az áfát a NAV veti ki. Levonásba helyezésére a beszerzéssel kapcsolatos NAV-val szembeni kötelezettség kiegyenlítését követően kerül sor.**
  - Vámköltségek elszámolása: T 161. Beruházások-K 465. Vámtartozások
  - Import áfa: T 368. „Még nem 466”-K 465. Vámtartozások
  - Vám+áfa pénzügyi rendezése: T 465. Vámtartozások-K 384. Elszámolási betét
  - áfa „rendezése: T 466. Előzetes áfa-K 368. „Még nem 466”
- **EU-s tagállamból történő beszerzés esetén az áfa önbevallás alapján kerül megállapításra és bevallásra**, mivel Közösségen belüli beszerzés esetén az adó megfizetésére a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője kötelezett
  - T 466. Előzetes áfa-K 467. Fizetendő áfa

Tárgyi eszköz előállítás példa

- Az „**ELŐÁLLÍTÓ**” ZRt. a tárgyévben saját vállalkozásban műszaki berendezést állított elő. Az előállítással kapcsolatos információk a következők:
  1. Előállítással kapcsolatos költségek
    - Anyagfelhasználás 1 000 E Ft
    - Bérköltség 2 000 E Ft
    - Bérjárulékok 900 E Ft
  2. Az előállítással kapcsolatos költségek AKTIVÁLÁSRA (≠ üzembe helyezés) kerültek.
  3. A műszaki berendezést tárgyév november 1-jén használatba vették. A saját rezsiz beruházás áfája 975 E Ft
  4. Elszámolásra került a decemberi értékcsökkenés 15 E Ft.

Példa megoldása

511. Anyagköltség	541. Bérköltség	56. Bérjárulékok	582. SEEAÉ
1/1 1 000	1/2 2 000	1/3 900	2/ 3 900
211. Anyagok	471. Jövedelemelsz.	46-47. „Járulékok”	161. Beruházások
E: 1 001 1/1 1 000	1/2 2 000	1/3 900	2/ 3 900 3/1 3 900
131. Műszaki berendezések	139. Műszaki berendezések ÉCS.	571. Értékcsökkenés	
3/1 3 900	4/ 15	4/ 15	
466. Előzetes áfa	467. Fizetendő áfa		
3/2 975	3/2 975		

A saját vállalkozásban végzett és az eszközök között állományba vett saját teljesítmények (például tárgyi eszközök) előállítási költségét saját előállítású eszközök aktivált értékeként kell kimutatni! Összegét az 582-es számla K jellegű egyenlege mutatja.

Apport átvétel példa

A „**Meg-Alakuló**” Kft. 3 000 Eft alaptőkével alapítják, melyből 2 200 Eft pénzbeli hozzájárulás és 800 Eft az apport (egyéb berendezések) értéke.

Feladat:

Könyveljük az alábbi gazdasági eseményeket!

1. A tagok a pénzbeli hozzájárulás felét átutalták.
2. A tagok az apportot rendelkezésre bocsátották.
3. A „Meg-alakuló” Kft.-t bejegyezték.
4. A tagok további 500 Eft-ot utaltak a vállalkozás számlájára.

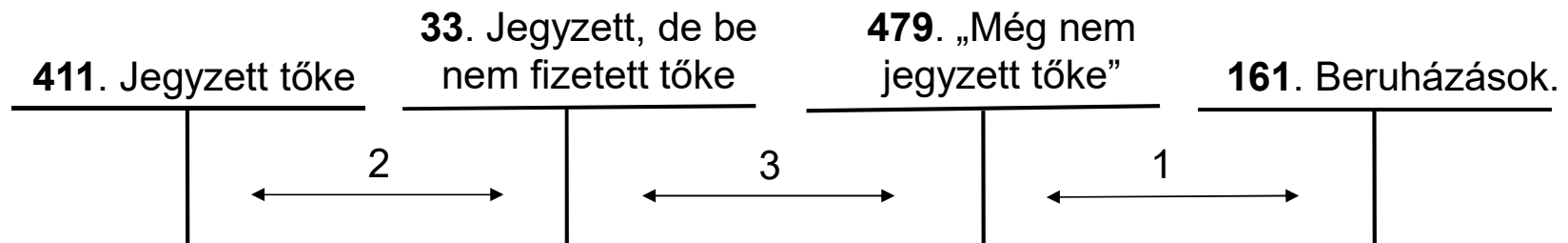
Példa megoldása

384. Elszámolási betét	161. Beruházások.	479. „Még nem jegyzett tőke”
1/ 1 100	2/ 800	3/2 1 900
4/ 500		1/ 1 100
		2/ 800
33. Jegyzett, de be nem fizetett tőke		411. Jegyzett tőke
3/1 3 000	3/2 1 900	3/1 3 000
	4/ 500	

Vizsgáljuk meg a **33. Jegyzett, de be nem fizetett tőke** számlát!

T jellegű egyenlege a cégbíróságon történt bejegyzés után a tulajdonosok által még rendelkezésre nem bocsátott összeget mutatja (követelésként).

Apport átvétel könyvviteli elszámolása

1. Apport állományba vétele
2. Jegyzett tőke növekedés
3. „Rendezés”

További lehetőségek

a. Felújítás

1.	T162 Felújítások - K454 Szállítók	számla
	T466 Előzetes áfa - K454 Szállítók	áfa
2.	T454 Szállítók - K384 E. betét	kiegyenlítés
3.	T12/14 T. eszközök- K162 Felújítások	üzembe helyezés

b. Átvétel (térítés nélkül)

1.	T161 Beflen beruh.- K968 KNE bevételek	átvétel
2.	T466 előzetes áfa - K47 Rövid lejáratú köt	áfa
3.	T12/14 Tárgyi eszk - K161 Beflen beruh.	aktiválás
4.	T968 KNE bevételek-K481 Bevételek PIE	elhatárolás
5.	T57 Écs. Leírás - K1.9 TE. Écs	écs elsz
6.	T481 Bev. PIE - K968 KNE bevételek	feloldás

A térítés nélküli átvételnek nem lehet eredményhatása

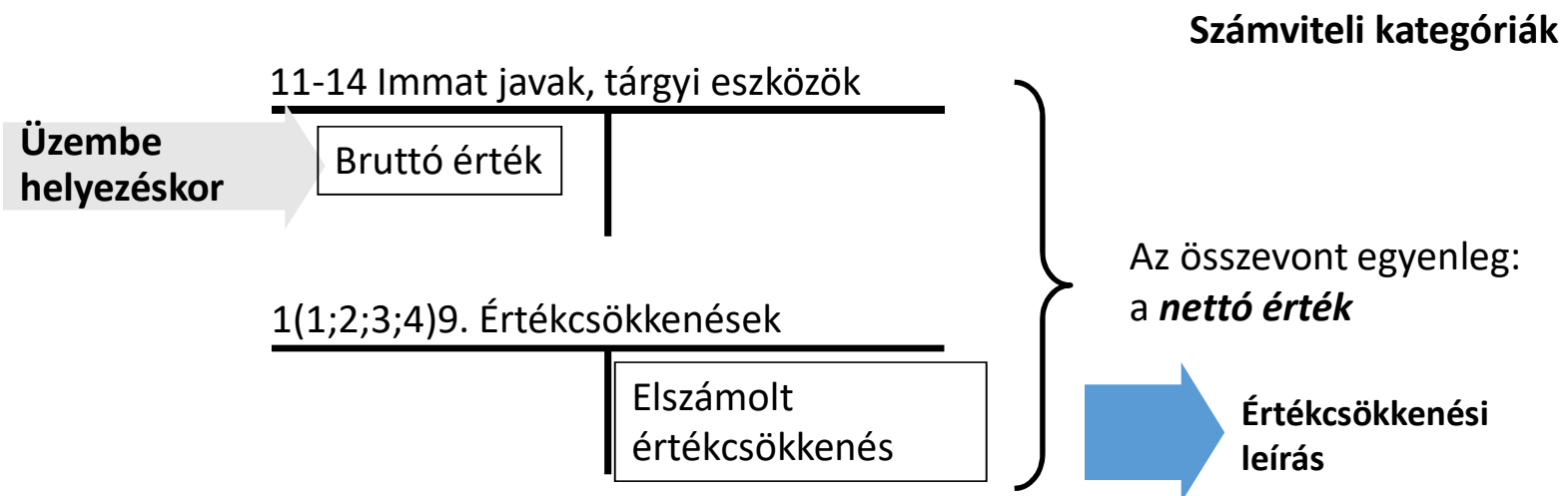
A tárgyi eszköz állománycsökkenései

Az értékcsökkenés

Közgazdasági értelemben

A tőkejavak az amortizációs folyamat során adják át értéküket az új terméknek, szolgáltatásnak

A fizikai és/vagy technikai/technológiai avulás évenkénti pénzértéke → **értékcsökkenés**
A **maradványérték**: a használat végére becsült forgalmi érték

Értékcsökkenés

Az értékcsökkenés

A terv szerinti értékcsökkenés számítása

alapja

A maradványértékkel csökkentett **bruttó érték** és a hasznos **gazdasági élettartam**

bruttó érték alapján	abszolút összeg alapján	nettó érték alapján
lineáris	lineáris	lineáris gyorsított kulccsal
degresszív <ul style="list-style-type: none"> • szorzószámos • évek száma • stb...	degresszív	maradékértékes leírás
progresszív	progresszív	kombinált leírás
teljesítményarányos		

Példa:

Egy gép bekerülési értéke 5.000.000,- Ft, várható élettartama 5 év, melynek végén a gép maradványértéke 500.000,- Ft.

Számítsa ki a gép évenkénti terv szerinti értékcsökkenését és nettó értékét

- a. Lineáris módszerrel
- b. Szorzószámos módszerrel (a szorzószámok: 1,6; 1,2; 1; 0,8; 0,4)
- c. Évek száma módszerrel
- d. (Nettó érték alapján maradványértékes módszerrel)
- e. Teljesítményarányos módszerrel

a számítás alapja

A hasznos élettartam végén várható

maradványértékkel csökkentett bekerülési érték

azaz: $5.000.000 - 500.000 = 4.500.000,-$

lineáris módszer

leírási kulcs: $100\% : 5 \text{ év} = 20\%/év$

év	écs. alapja	leírási kulcs	éves leírás	halmozott écs.	nettó érték
1.	4 500 000	20,0%	900 000	900 000	4 100 000
2.	4 500 000	20,0%	900 000	1 800 000	3 200 000
3.	4 500 000	20,0%	900 000	2 700 000	2 300 000
4.	4 500 000	20,0%	900 000	3 600 000	1 400 000
5.	4 500 000	20,0%	900 000	4 500 000	500 000

szorzószámos módszer

átlagos leírási kulcs: $100\% : 5 \text{ év} = 20\%/év$

év	écs. alapja	szorzó	leírási kulcs	éves leírás	halmozott écs.	nettó érték
1.	4 500 000	1,6	32,0%	1 440 000	1 440 000	3 560 000
2.	4 500 000	1,2	24,0%	1 080 000	2 520 000	2 480 000
3.	4 500 000	1,0	20,0%	900 000	3 420 000	1 580 000
4.	4 500 000	0,8	16,0%	720 000	4 140 000	860 000
5.	4 500 000	0,4	8,0%	360 000	4 500 000	500 000

évek száma módszer

évek száma összege: $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$

év	écs. alapja	leírási hányad	éves leírás	halmozott écs.	nettó érték
1.	4 500 000	5/15	1 500 000	1 500 000	3 500 000
2.	4 500 000	4/15	1 200 000	2 700 000	2 300 000
3.	4 500 000	3/15	900 000	3 600 000	1 400 000
4.	4 500 000	2/15	600 000	4 200 000	800 000
5.	4 500 000	1/15	300 000	4 500 000	500 000

maradékértékes, nettó érték alapján, fix kulccsal

a képlet:

$$L = 1 - \sqrt[n]{\frac{M}{B}}$$

ahol

L= leírási kulcs
n = évek száma
M= maradványérték
B= bruttó érték

$$1 - \sqrt[5]{\frac{500}{5000}} = 36,9\%$$

év	écs. alapja	leírási kulcs	éves leírás	halmozott écs.	nettó érték
1.	5 000 000	36,9%	1 845 000	1 845 000	3 155 000
2.	3 155 000	36,9%	1 164 195	3 009 195	1 990 805
3.	1 990 805	36,9%	734 607	3 743 802	1 256198
4.	1 256198	36,9%	463 537	4 207 339	792 661
5.	792 661	36,9%	292 492	4 499 831	500 169

teljesítményarányos

elméleti teljesítmény: 5000 gépóra, $4500000:5000=900$ Ft/óra

év	écs. alapja	teljesítmény	éves leírás	halmozott écs.	nettó érték
1.	4 500 000	700	630000	630000	4370000
2.	4 500 000	1200	1080000	1710000	3290000
3.	4 500 000	1300	1170000	2880000	2120000
4.	4 500 000	1000	900000	3780000	1220000
5.	4 500 000	800	720000	4 500 000	500 000

Nem számolható el

- terv szerinti értékcsökkenés:
  - földterület, telek, erdő bruttó értéke után,
  - képzőművészeti alkotásnál,
  - régészeti leletnél, kép- és hangarchívumnál, gyűjteménynél, stb.
- Csak terven felüli értékcsökkenés számolható el:
  - a nullára leírt, illetve a tervezett maradványértéket elért eszközknél.

1) Tesztkérdés

Egy termelőgép beszerzésével kapcsolatban felmerült közvetlen „tételeket” (pl.: szállítás)

- a) minden esetben a **161. Beruházás** számlára kell könyvelni
- b) ha a számviteli politikában „rögzítették”, akkor egyből a **141. Egyéb berendezések** számlára is el lehet könyvelni
- c) ha a számviteli politikában „rögzítették”, akkor egyből a **131. Műszaki gépek számlára** is el lehet könyvelni
- d) minden esetben a beruházás számlára kell könyvelni

2-3) Tesztkérdés

Melyek a helyes válaszok?

A terv szerinti értékcsökkenés

- a) elszámolható, ha az adott tárgyi eszköz értéke már 0, de tovább használják
- b) elszámolható művészeti alkotásoknál
- c) alapja a maradványértékkel csökkentett bekerülési érték
- d) degresszív módjánál az értékcsökkenési leírás összegei egyre kevesebbek

A beruházások számla

- a) T oldala a bekerülési értéket tartalmazza
- b) K oldala a bekerülési értéket csökkentő tételeket tartalmazza
- c) T oldala a bekerülési értéket növelő tételeket tartalmazza
- d) A beruházás végén a számla egyenlege a bekerülési értéket mutatja

4) Tesztkérdés

Folytassa az alábbi mondatot a megfelelő sorral!

Az általános forgalmi adót (áfát) több számlán tartjuk nyilván...

- a) A vevők és bevétel számlán értékesítéskor
- b) A szállítók és az előzetesen levonható áfa számlán vásárláskor
- c) A vevők számlán értékesítéskor, a szállítók számlán vásárláskor
- d) Az előzetesen levonható áfa számlán vásárláskor, a fizetendő áfa számlán értékesítéskor könyvelünk.

Kötelező és ajánlott irodalom

- Tankönyv 3. fejezet

Vonatkozó részek

- Siklósi-Veress (2016): Könyvvezetés és Beszámolóképzés 2016, Saldo
- Dr. Sztanó Imre: A számvitel alapjai, 2013

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_c3_1065_1067_szamvitelalapai_scom/adatok.html

- Dr. Ormos Mihály: Számvitel, Typotex 2013

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0023_Szamvitel/adatok.html